

→ kvůli stáří talířů je prostě nej-různější lidé tak vysoko nece-nili.“ Sázka pana Woo se vyplati-la. Třeba vázy, za které zapla-til 128 dolarů, nedávno prodal za více než 12 830 dolarů. Do-konce dostal nabídku 256 tisíc dolarů za modrobílou dlaždici s vyobrazením asijského špač-ka. Tenhle kousek přitom poříd-il v roce 1987 ve slavném městě čínského porcelánu Jingdezhen za 256 dolarů.

Neúnavný sběratel

Rodák z kalifornského San Diega Steven Martin zatím po-ptávku trhu po své světové sbír-ce opiových kalíšků netestoval. Ale nijak se tím netrápí. „Ne-mám poněti, jakou má moje sbírka cenu. Dokonce jsem ani nepřemýšlel nad tím, kolik už jsem utratil a jak by se mi to mohlo vrátit,“ říká čtyřicetiletý spisovatel. Nejcenější kousky své sbírky – deset čínských ka-lišek vyzdvižených z vraku lodi, která ztroskotala v roce 1822 – pořídil na aukci v Singapuru.

Sběratelský brouk nalezl do Martinovy hlavy skrze známky a mince (což zas není tak ne-obvyklé). Pak se pustil do vá-lečných medailí z vietnamské války („Tehdy byly za babku, takže si je mohl dovolit sbírat i malý kluk.“). Když se před třinácti lety přestěhoval do Asie, začal se shánět po pře-zkách od pásků thajských slu-

hů. „Zaujaly mě. Objevil jsem, že mnohé byly ozdobené sta-rou hindsou ikonografií.“

Dárek od přítele obrátil jeho pozornost k barmským a thaj-ským textiliím, ale vysoké ceny byly nad jeho možnosti.

Před dvěma lety ho práce re-portéra zavedla do Laosu, kde měl psát o turistice a kouření opia. Martin si tam koupil cosi, co považoval za starožitnou dýmku na opium. „Ukázalo se, že to byl falzifikát, ale díky tomu jsem se začal zajímat o opiovou výbavu,“ vzpomíná na počátek své dnešní sbírky. Raději, než aby kupoval po-chybné dýmky, zamiloval se do zdobených opiových kalíšků, které kdysi zadržovaly ochlaze-né opiové výpary inhalované závislými.

„Nejdřív mě na kalíšcích upoutala především precizní umělecká práce,“ říká Martin o předmětech, které jsou často ozdobeny řezbou a vykládány bambusovými listy, draky a ne-topýry, což představuje dlou-hověkost, úrodnost a štěstí. Jeho oblíbeným je kalíšek ve tvaru malého buddhistického mnicha.

„Zajímavá je na tomhle dal-ší věc – propojení se zakázaný-mi narkotiky. Je ironií, že věc, která pomáhá zabíjet lidi, pou-žívá ikonografii s prvky zdraví a štěstí.“

Flexibilní Martinova práce mu umožňuje obhlížet trhy v Laosu a Thajsku, zvláště pak tržiště Chatuchak v Bangkoku. Když narazí na opravdu pove-dený kus, předstírá při vyjedná-vání o ceně neznalost a nudu: „Nemůžu si dovolit mít hned oči navrch hlavy a dávat najevo, jak moc o tu věc stojím, pokud nechci, aby mě oškubali.“

Důležitý faktor: doba vzniku

Opiové kalíšky patří ve světě sběratelství stále mezi „neobje-vené“. A v prodejní nabídce vel-kých aukčních domů se dopo-sud neobjevily. To ovšem ne-znamená, že se tak nemůže stát v budoucnu. „Pokud jsou kalíš-

ky staré a pěkně zdobené, proč ne?“ říká Chow ze Sothebyes.

Pro zvyšující se hodnotu sbírky, třeba pana Martina, ho-voří i další věci. Nejdůležitějším faktorem je období. Opiové ka-lišky vznikaly v Číně především za dynastie Qing (1644 – 1911) a vyráběli je zruční umělci, je-jichž práce je vysoce ceněna.

Za druhé, na trhu je jen pár padělků, protože řemeslníci po-dílejší se na jejich výrobě ztra-tili svou zručnost po velkých zátažích na výrobce opia. Dobré padělky dokážou poptávku vý-razně snížit. „Takhle se úplně podařilo zničit trh s archaický-mi nefritovými kameny,“ říká Chow. „Nikdo už nepozná roz-díl mezi pravým a falešným ku-sem.“ To samé platí o modrobí-lém porcelánu z dynastie Yuan (1279 – 1368), který drasticky ztratil na své ceně, když součas-ní řemeslníci z Jingdezheny ob-jevíli techniku jak vyrábět imi-tace vyhlížející stovky let staře.

A třeba pan Martin doufá, že si pomůže svou sbírku zho-dnotit sám. Přemýšlí o napsání knížky. Vydání knihy je typic-kou strategií sběratelů, jak po-vzbudit výzkum a výstavy – a také, jak zvýšit cenu vlastní sbírky.

Literatura o opiovém příslu-šenství je skromná. Jedinou knihou na trhu je „Opium: A Portrait of the Heavenly De-mon“ od kanadské sběratelky Barbary Hodgsonové. Jednu

kapitolu tomuto tématu věnu-je ještě publikace „Hidden He-ritage: Historical Archaeology of the Overseas Chinese“, kte-rou sestavila Priscilla Wagar-sová. A nakonec se několik specializovaných článků obje-vilo v magazínu „Arts of Asia“.

O umění spojeném s opiem má rozepsanou knihu i amste-rodamský sběratel Ferry Bertholet, který původně začal sbí-rat čínské erotické umění. „Uvědomil jsem si, že ve větši-ně čínských nevěstinců na konci 19. století bylo zvykem kouřit opium. A tak jsem si ři-kal, že by nebylo špatné mít pár předmětů.“

Bertholet dnes vlastní na 40 dýmek a přes 200 kalíšků vyro-bených z nejrůznějších materi-álů: od krunýře mořské želvy po kůži rejnoka. Zatímco větši-nu kalíšků pořídil levně, v Ev-rově se dají prodat některé i za 2000 dolarů. A pravé dýmky do-konce i za víc než 10 tisíc. „Ně-kdy jsem zaplatil šílené částky,“ přiznává Bertholet. „A to jsem jen chtěl o ten kousek rozšířit svou sbírku, protože byl zrovna vyroben z jiného materiálu.“

„Kdyby se začaly angažovat muzea a galerie, ceny by šly samozřejmě nahoru,“ předpo-vídá vancouverská sběratelka Hodgsonová, která má plno dýmek a kalíšků – nashromáždila je především po čínských čtvrtích Severní Ameriky.

Jenže existuje důvod, kvůli němuž na její slova nedojde. Tedy alespoň v blízké budouc-nosti. Vancouverské muzeum nedávno Hodgsonovou požá-dalo, aby byla kurátkou vý-stavy o opiu. „Jenže brzy si ve-dení muzea uvědomilo, že ne-najde žádné sponzory, protože žádná firma nebude chtít být veřejně spojována s drogami.“

Takovéto úvahy nechávají Stevena Martina klidným: „Nesbírám kvůli tomu, abych na tom vydělal nějaké peníze. Nevím... prostě se mi to líbí.“

KAREN MAZURKEWICHOVÁ

Text vyšel ve Wall Street Journal Europe
Překlad (ap)